

Veri, vzgoji in pouku!

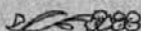
SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik X. Štev. 1.

OBSEG.

	Stran
Tukaj — tam	1
Stanovska izobrazba ženskega naraščaja	3
Dom slovenskih učiteljic	5
Božično zborovanje „Slovenske zveze“	9
Veroučitelj. Razmerje med kateheti in učitelji	11
Katehetski vestnik.	
Kako razširiti in poživiti delovanje katehetskega društva?	14
Zgledi uporabni pri katezezi	16
Katehetske beležke	17
Učiteljski vestnik	17
Vzgojni utrinki	20
Raznoterosti	21
Slovstvo in glasba	23

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih
::: in katehetskih društev. :::

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik X.

V Ljubljani 15. januarja 1909.

Štev. 1.

Tukaj — tam.

Deseti letnik »Slovenskega Učitelja« začnemo v prijetni zavesti, da nas upoštevajo doma, pa tudi drugod. List »Krščanska škola« n. pr. prinaša že dalj časa pod naslovom »Slovenski Učitelj« članke, v katerih opisuje in ocenjuje marljivi zagrebški profesor Ferd. Heffler naše glasilo osobito z ozirom na katehetsko snov. Tako-le začnjenja svojo razpravo: »Slovenski Učitelj«. Kdo ne zna, da se tako zove odlični organ slovenskih krščanskih učiteljev in katehetov? Zadnjih devet let, odkar deluje ta list za slavo božjo in za napredek bratskega nam slovenskega naroda, nanosili so vanj marljivi katehetje in svetni krščanski učitelji, liki pridne čebelice plodove svojega uma in srca! Ta organ je močno orožje, ki z njim združeni svetni in duhovni učitelji branijo krščanski značaj slovenske šole, osobito osnovne, nasproti posvetnjakom, ki so pokazali svoje rogove pač prej v slovenski zemlji, nego pri nas...«

Besede odličnega hrvatskega pedagoga naj nam bodo v bodrilo, da čvrsto nadaljujemo započeto delo tudi v bodoče. Ako smo stali v vrstah onih mož, ki se bore, da se ohrani krščanski značaj naše šole, — v burnih dneh, v dneh zbadanja in preziranja, hočemo tem pogumneje nastopati zdaj, ko se je vreme zjasnilo, ko so premagani in prodrti najhujši nasprotni jezovi. V našem krogu se je zbrala in se še zbira častivredna družba vzgojiteljev in vzgojiteljic, ki po razsodnosti, po umu in po delu daleko prekašajo kričave, domišljave in dostikrat nerazsodne nezadovoljneže iz nasprotnih taborov. Zavedamo se svojega vzvišenega zvanja. Z delom za krščansko vzgojo, z delom za ljudsko izobrazbo v smislu načela našega vzornega, nesmrtnega Slomškega, pa v smislu naše velike ljudske stranke, bomo imponirali, bomo napredovali, se bomo prikupili.

Vsakdo, ki vestno izvršuje svojo dolžnost, pa zasluži tudi pošteno plačilo. Stanu primeren kruh zahtevamo i mi! Tisti, ki so venomer z obljubami mamili in vlačili za seboj večino učiteljstva, so se morali umakniti z javnega pozorišča. Zavladali so možje — zastopniki poštenega,

katoliškega slovenskega ljudstva, ki bodo nastopili za zdrav napredek našega šolstva, ki bodo vedeli ceniti odločne, krščanske vzgojitelje, — pa bodo brez dvoma tudi zagovarjali izboljšanje sedanjega nevdržno-slabega materialnega stanja med učiteljstvom, — ako ne bo zavrlo dobre volje njihove brezumno in vse obsodbe vredno početje onih, ki še zdaj ne marajo izpregledati ter s svojim nepremišljenim vpitjem po svobodni šoli dražijo ljudske poslance, pa vzbujajo nevoljo poštenih davkoplačevalcev.

Upamo, da je sedaj jasno vsakemu, kdo je v današnjih razmerah naš pravi sovražnik, kdo nam izpodjeda boljšo prihodnjost. Lahko rečemo naravnost: Kdorkoli izmed učiteljstva je nasprotnik »Slomškove zveze« in njenih načel, tisti zavira izboljšanje našega gmotnega stanja! Podpora naša je odvisna od ljudske volje, ta pa presoja mišljenje in delovanje slovenskega učiteljstva! Naloga vsakega člana in vsake članice v »Slomškovi zvezi« bodi, da privabi z novim letom v našo organizacijo vsaj po enega tovariša, po eno tovarišico, ki je poštene in dobre volje. Neznačajnežev in dvomljivih oseb ne maramo!

Pri tej priliki ne moremo zakriti svojega gneva nad tistimi tovariši iz nasprotnega tabora, ki so v zaslepljenosti zašli tako daleč, da se držnejo na javnem shodu manifestirati za šolo brez Boga in brez morale! Ne izprašujemo jim vesti, naj obravnajo z Bogom! Pripomnimo samo: Le nosite na trg svoje brezbožno mišljenje, le izkričavajte svojo pogubno politiko! Toda to kratkovidno in nevarno početje boste morda še drago plačali, a trpeli bi pri tem tudi nedolžni, — in to nam bi bilo hudo!

Zastopnik izmed liberalnega učiteljstva se je ogreval še pred kratkim na javnem shodu tudi za breznarodno in brezverno socialno demokracijo. Zadnji javni shod, ki so ga priredili med dvema stoloma sedeči, nam nasprotni tovariši, se je vršil v znamenju druženja s socialnimi demokrati.

Prepričani smo bili, da se bo večji ali manjši kontingent omenjenih naših ne—somišljenikov v kratkem znašel v bratskem objemu z rdečo internacionalo. Vprašanje je le, komu v prid? Če hočejo posnemati francoske tovariše, ki so vse drugo prej, nego pravi pedagogi, naj čujejo tudi, kako sodi o njih francoski svobodomislec! »S francoskih šol,« tako piše, »se rekrutirajo najhujši sovražniki družbe: anarhisti. Na Francoskem raste strahovito zločinstvo vsled pogubnega vpliva socialno-demokratskega učiteljstva.« — Grenka obsodba, a prišla je iz ust svobodomisleca.

Mnogo naših slovenskih učiteljev in učiteljic je zdaj na razpotju. Tam ne marajo biti, k nam jih ne vleče. Mi ne silimo nikogar, ker hočemo zveste, prepričane, pa odkrite tovariše in tovarišice. Če pravijo, da bodo sami zase, jim ne bo nikdo verjel; kajti duhovi so danes že toliko ločeni, da mora vsak omikanec, hoče-noče izjaviti: Jaz sem tukaj, — jaz sem tam. Mi pa pravimo: Kdor ni z nami, je zoper nas!

Mi, ki smo se združili v krščanskem taboru, hočemo dobro sebi, pa tudi nam izročeni slovenski mladini in po njej slovenskemu ljudstvu. Zato pa hočemo posvetiti vse svoje moči delovanju, ki nam je začrtano v pravilih »Slomškove zveze«.

Na delo krščansko!

Stanovska izobrazba ženskega naraščaja.

(Poročilo pri občnem zboru „Podružnice Slomškove zveze“ v Idriji.)

Ni treba šele prepričevati širne javnosti, da se je v zadnjih letih ozir ženskega vprašanja mnogo doseglo. A nobena želja, noben problem, ki jih vsebuje mogočno žensko pravno vprašanje, ni bil tolikokrat predmet raznim razpravam, kakor vzgoja deklic. Glavni moment tega vprašanja pa je vzgoja žene, oziraje se na poklic, v katerem bo delovala po svojih telesnih in duševnih zmožnostih. Ne le premožnejši, tudi revnejši starši bi radi izobrazili svoje hčere, da bi jih preživljal izvoljeni poklic ter da bi se jim ne bilo treba péhati za zakonski jarem, ki dostikrat ne prinese zaželjene sreče.

Večkrat govore o posebnih fizičnih in duševnih zmožnostih ženskega spola. Toda navdušene zastopnice ženske emancipacije zagovarjajo z vso ene:gijo pravico, da mora biti dostopna ženski brez izjeme vsaka šola, dostopen tudi vsak poklic. Mož in žena naj bosta enako- in polnopravna na tržišču življenja. Da pa enakosti ni tudi v drugem oziru, je jasno. Ko narava neenako ustvarja, sledi svojim velikim namenom, katerih končnih ciljev nihče ne more preprečiti.

Tekom let se je pomnožila vrsta poklicev, dostopnih tudi ženstvu. Marljivi statistiki trde celo, da je več vrst ženskih, nego moških poklicev; to bi bilo pa pač le tedaj možno, če bi se žene mogle posvečati vsem moškim poklicem. Tem bi se pridružili še tisti špeciélno ženski, ki jih izvršuje le žena. Toda nočemo podrobneje razpravljati o tej statistiki; tudi ne bomo preresetavali vprašanja, v koliko se bodo ženi zboljšali časi, ko ji bodo odprta pota v vse službe in za koliko bodo padle cene možu na ženitbenem trgu. Hočemo le v kratkem orisati pota, ki omogočijo ženi izobrazbo za kak gotov poklic.

Med zavodi, ki imajo v organizmu dekliških šol pomembno mesto, stavimo na prvo mesto dekliške liceje. Ti so najboljše dekliške srednje šole, ki ustrezajo sedanjim zahtevam in potrebam. — V dekliški licej se sprejme deklica z desetim letom, ko je dovršila ljudsko šolo. Kakšne pravice pa uživajo absolventinje teh šol? Zrelostna spričevala nekaterih dekliških licejev so iste vrednosti, kakor zrelostna spričevala učiteljišč. Tako spričevalo dovoljuje, da se sme absolventinja vpisati na univerzo, če ima avstrijsko državljanstvo ter je dopolnila 18. leto. Absolventinje javnih dekliških licejev vsprejemajo tudi v tretji ali četrti letnik učiteljišča,

če so napravile dopolnilno preizkušnjo iz pedagogike in didaktike ter so fizično zmožne in dovolj stare. Dosežejo tudi učno usposobljenost za dekliški licej, če so obiskavale tri leta filozofično fakulteto na vseučilišču. Ta pravica je tem večje vrednosti, ker se na ta način doseže častno in dobro mesto. — Absolventinje ženskega liceja se lahko posveté zdravniški vedi, lekarniškemu poklicu, če prebijejo izpit iz latinščine, kolikor se je zahteva v šestem gimnazijskem razredu. Ta naredba naučnega ministrstva je zelo važna in primerna, saj so se izpolnile želje našega ženstva, ki trdi po pravici, da ima uprav za lekarniški poklic neobhodno potrebna svojstva: snažnost in natančnost. Da bi pa gojenke ta poklic lažje dosegle, zato so otvorili na liceju posebne latinske tečaje.

Očitani so licejem polovičarstvo, da ne nudijo zadostne priprave za vseučiliščne študije, ter da tudi drugače ne preskrbe celotne izobrazbe ženstvu. Morda, saj je vsak začetek težak in nepopolen; marsikaj se bo še lahko izboljšalo.

Druga kategorija dekliških šol so višje dekliške šole. Dokler ni bilo dekliških licejev, so bile te šole edini zavodi, kjer so se izobrazevale deklice, ki so absolvirale meščansko ali osemrazredno ljudsko šolo. Toda ti zavodi so bili večinoma le privatni.

Večje važnosti so bile pred nekaj leti dekliške gimnazije. Nastale so takrat, ko so boriteljice za žensko pravico prvič energično nastopile za splošno žensko izobrazbo. Toda ti zavodi dolgo niso našli milosti v očeh naučne oblasti. Absolventinjam teh gimnazij ni bilo dovoljeno, da bi se vpisale na vseučilišče kot redne slušateljice. A navzlic marsikaterim bridkim izkušnjam, ki so jih prizadejale te šole, imajo še mnogo privrženek med voditeljicami ženskega gibanja. Sedaj sta v Avstriji dva tipa takih zavodov: Eni so urejeni liki deške gimnazije, drugi imajo razdeljeno učno snov le na šest let.

Za žensko izobrazbo imamo tudi obrtne šole. Vanje vsprejemajo deklice, ki se še niso dosti šolale po drugih zavodih. V teh šolah se v kratkem času — enoletnih tečajev ni priporočati — pripravijo za kak praktičen poklic, v katerem so takoj primerno preskrbljene. Šolnina je nižja, kakor na licejih in gimnazijah. Za marsikatero deklico so obrtne šole velike vrednosti. Ako dobi n. pr. v zakon trgovca, pomaga mu lahko v trgovini, toda uspešno le, če je obrtno izobražena. Priporočati je, da vstopi deklica, ki je končala tretji razred meščanske ali osmi razred ljudske šole, v obrtno šolo, kjer si svoje znanje na podlagi prejšnjega še razširi. — Povdarjam, da je pred nekaj leti izvršena reorganizacija deških obrtnih šol vplivala tudi na razvoj dekliških obrtnih šol. — Absolventinje teh šol niso primorane, da postanejo ravno trgovke, vsprejmejo jih tudi pri poštnih, brzojavnih in železniških uradih. Splošno se sodi ugodno o ženskih zmožnostih v teh strokah, saj pravijo, da imamo več potrpežljivosti, redoljubivosti in drugih enakih lastnosti.

Šolam, ki skrbе za dekliško izobrazbo, prištevamo tudi četrte in šestanske razrede. V teh dekleta izpopolnujejo splošno izobrazbo,

seznanijo se s stališčem žene v domači hiši. Uče se o raznih pomočkih v gospodinjstvu, o ponarejanju živil, o domači higijeni. Pojasni se jim najpotrebnejše o bolniški postrežbi. Vadijo se gospodinjskih računov. Goji se čut za lepoto, red in snažnost. Te tečaje, ki so odprti že na raznih meščanskih šolah, naj obiskujejo posebno deklice, ki si radi slabih gmočnih razmer ne morejo privoščiti dražjega licejskega študija.

Omeniti mi je tudi glasbene, pevske, umetniške, risarske in slikarske šole, tečaje za modistinje itd.

Za vzgojo in izobrazbo ženskega naraščaja zelo važne so tudi kmetijske in gospodinjske šole, ki jih je v Avstriji le malo. Več jih je na Angleškem, Nemškem in v Švici, kjer dobro uspevajo. Prve pouče ženstvo o umnem poljedelstvu. Zadnje pa izobražajo gojenke za oskrbnice velikih posestev, sanatorijev in vzgajališč.

Po tem tesnem pregledu ženskih izobraževališč končam. Pridam še nekaj splošnih opazk glede ženske izolike. Vsa socialna stremjenja sedanjega časa so si postavila za cilj, vsakemu poedincu dati popolno razvojno prostost. Kot najvišja pravica velja v današnjih dneh, pravica do lastne osebnosti. To naziranje priznavajo tudi prijatelji ženskega gibanja, četudi ne zahtevajo, naj vsaka deklica hodi v višje šole, ker tega tudi ne morejo zahtevati od vsakega dečka. Velja naj pravilo: ženam naj bo odprta pot do višje izobrazbe. Ni se bati, da bo znanost ženam vzela naslov »nežni spol«. Upajmo pa, da bo njihovo hrepenenje po izobrazbi zopet uresničilo izrek: »Čim bolj izobražene matere, tem vrlejši sinovi, tem boljši narod.«

Mar. Jurjevčičeva, učiteljica.

Dom slovenskih učiteljic.

(Napisala gđc. M. Štupca, učiteljica na c. kr. vадnici v Ljubljani.)

Meseca listopada si je zasigurala »Zveza nemških učiteljskih društev« cele Avstrije ob obali Jadranskega morja v Lovrani lastni dom, ki bo služil kot zdravilišče za obolele nemške učitelje in učiteljice. 80.000 K je izplačanih za hišo, ki je opremljena s potrebnimi sobami in pohištvom. Dne 2. decembra se je ta dobrodelni zavod kot jubilejna akcija nemških učiteljev in učiteljic slovesno otvoril. Ako bode kdo izmed teh omagal in obolel, ter se bo moral podati po naročilu zdravnikovem na jug, ne bo treba šele pomišljati, kam in kako? saj ima na razpolago »Dom«, ki ga je omislila ljubezen in požrtvovalnost tovarišev-tovarišic. Tja se bode podal, da čimprej okreva v zdravem, gorkem primorju.

Tudi slovenske učiteljice so bile začele lani jubilejno akcijo, ki je imela smoter, postaviti slovenskim učiteljicam na kakem ugodnem kraju lastno zavetišče. Nekaterе učiteljice so se bile z veliko vnemo oprijele misli, ki je tako vzvišena, pa obenem potrebna. Zložile so tudi po svojih močeh skromno vsoto 578 kron, ki je plodonosno naložena. Druge

učiteljice so se pa zadovoljile s tem, da so hvalile idejo, a ostale pasivne, rekoč: »Ne da se izvršiti prepotrebna akcija; toliko denarja ne bo moč spraviti skupaj.«

Prvi poizkus se je torej zaenkrat izjalovil, ni imel zaželjenega uspeha. Toda resna in vztrajna volja, pa neutrudljivo delo velja! Kdor potuje po drugih deželah, osobito po Nemčiji, se prepriča kmalu, da imajo drugod učiteljice pač več smisla za taka zavetišča, nego pri nas. Na Dunaju so si nabavile članice »Društva katoliških učiteljic« trinadstropno hišo, ki sega v dve ulici. Oskrbuje jo odbor, ki je lani v sklepnem poročilu imel prometne svote 65.519 kron. Ta hiša je pravi pravcati dom vsaki društvenci, ki mora bivati ali radi nadaljnje izobrazbe ali iz zdravstvenih vzrokov na Dunaju. Tudi stare, onemogle učiteljice imajo tam svoj kotiček, kjer se ne le odpočijejo po trudapolnem delovanju, marveč tudi razvedre v družbi mlajših somišljenic.

Ali je ta dom učiteljic nastal kar čez noč, — morda brez ovir, brez težkoč? Ne, kjerkoli se je započelo kaj velikega, dobrega, blagega, povsod so bile vsakojake zapreke, ki jih je bilo treba premagati.

Pred seboj imam krasno razglednico, ki mi kaže »Dom«, ki ga imajo učiteljice v majhnem mestecu Boppard (6000 prebivalcev) ob Renu. Kako so si pa zagotovile učiteljice ta dom? Naj mi bo dovoljeno povedati kratko zgodovino te hiše.

Leta 1896. je imelo društvo katoliških učiteljic v Dortmundu svojo enajsto skupščino ter sklenilo, da se zida dom za oslabele in obolele učiteljice. Nekaterne članice so nasprotovale.

Zoper dom so se navedli med drugimi tudi sledeči vzroki:

1. Le malo število društvenic bode imelo korist od take hiše.
2. Nesmiselno je, da bi učiteljice stanovale v hiši, ki jo oskrbujejo svetne osebe, katerih vsaka bo iskala čim večji dobiček; ako pa izročimo redovnicam oskrbovanje gospodinjstva, pa je bolje, naj gre vsaka sama v kako redovno hišo ali samostan.
3. Denarja ne bo moč dobiti. Za 45.000 mark bi se dobila skromna hiša, opremljena za nadaljnjih 5000 mark. Kdo pa bo vse vzdrževal?
4. Modrejše bi bilo, če se ustanovi podporno društvo, ki bi podpiralo zlasti one učiteljice, ki so primorane iti v predčasni pokoj.

Temu nasproti se je odgovarjalo tako-le:

1. Kjerkoli izvrši kako podjetje celo društvo, tam dobe vsi udeleženci gotove pravice, a le manjši del se poslužuje ali udeležuje teh pravic, večina pa seveda ne; tako pri starostnem zavarovanju i. dr. Za blagor svojega stanu in stanovskih tovarišic se pa vendar nikdo ne bo branil žrtvovati eno marko na leto, saj bo morda ravno njemu prišla na hvalo.

K točki 2. so odgovarjale tiste, ki so jim že znani mnogoštevilni domovi učiteljic po Nemčiji. Po celi Nemčiji je 20 do 25 domov učiteljic, ki so se obnesli prav izborno. Vse je odvisno od tega, da imajo vodstvo

hiše v rokah starejše, izvedene učiteljice, ki jih dičijo priporočljive lastnosti: modrost, nesebičnost, lastne izkušnje, uljudnost in dostojnost. Brez malenkostnih težkoč pa sploh nikjer ni, niti v najboljši obitelji ne. V Jomu učiteljice se sploh lahko uredi ves hišni red in postrežba tako, da ustreza specialnim interesom in zahtevam učiteljic. Enake težnje združujejo sestanovalkke, in kjer vlada duh prave krščanske ljubezni, kako blagodejno mora to vplivati na vsako novodošlo učiteljico. Po umnem gospodarstvu bi se tudi omogočila nižja cena, nego jo imajo po vseh drugih zdraviliščih, cena primerna razmeram učiteljic.

K tretji točki se je odgovarjalo tako-le: Res je, da bi se rabilo za nakup in opremo majhne hiše okroglo 50.000 mark, ki jih mi še nimamo. Pa treba je uvaževati sledeče: a) Hiša, bodisi zidana ali kupljena, ima stalno vrednost, in dolg, ki bi se napravil z nakupom hiše, se lahko pokrije vsako uro. Treba nam je le glavnice 8000 do 10.000 mark in nekaj tisočev, da se vse prav preprosto opremi, in to imamo. Glavnica bo v taki hiši bolj varno naložena, nego kjerkoli drugod. Obresti bo morale plačevati društvo s članarino, s stanarino in s posebnimi darili. Kaj pa, ali ne smemo zaupati vsaj nekoliko tudi na božjo previdnost, ki je očitno pomagala drugod do srečnega uspeha!

Z ozirom na vse to se je slednjič sklenilo, da se nakupi skromna hišica »Vila Pavla«. Navzoči strokovnjaki so hvalili ugodno lego, lepo okolico, zdravo ozračje, divne izprehode. Nabirali so se prostovoljni doneski in tekom kratkih tednov so zložile učiteljice 600 mark. Veselje učiteljic v vseh okrajih ob srednjem Renu je bilo z malimi izjemami nepopisno.

Tri mesece pozneje je bilo že brati v društvenem vestniku »Monatschrift für katholische Lehrerinnen«, kako ljubko-krasna je bila slovesna otvoritev lastnega doma v Boppardu. Nadaljnja poročila nas pa seznanjajo z idiličnim življenjem v domu učiteljic.

Vodstvo omenjenega zavetišča je imel izpočetka oskrbniški svet, poleg njega je bilo izvoljeno še varstveno predstojništvo. Dom učiteljic »Vila Pavla« v Boppardu skrbi za dušni in telesni blagor svojih prebivalk, jim je res ljub kotiček, kjer radi bivajo, da se oddahnejo od dela in truda. Vodi ga zdaj blagosrčna gospodična, bivša učiteljica, ki je dovolj naobražena in izvedena, da more pripraviti sestanovalkam vse udobnosti, ki jih nudi drugim družinsko življenje.« Tako poročajo srečne društvenice nemškega katoliškega društva učiteljic v svojem glasilu.

Skupno in z vnemo so delale učiteljice ter si znale pridobiti prijateljev, dobrotnikov iz vseh slojev. Nesebično so se žrtvovale po svojih močeh za tovarišice, ki niso bile tako zdrave, kakor one same.

Po desetletnem delovanju čitamo l. 1906. zopet navdušeno poročilo o slovesnosti, s katero so obhajale članice društva katoliških nemških učiteljic desetletnico svojega doma. »Vila Pavla« je pravzaprav izgnila, kajti veliko se je tekom deset let izpremenilo. Povečana, povišana,

razširjena je hiša, ki nosi nadpis »Marijin dom za katoliške nemške učiteljice«. Dvanajst vpokojenih učiteljic se je naselilo za stalno v hiši ter našlo tu svoj kotiček na stara leta; okolu 400 učiteljic pa najde tu vsako leto zavetje ter se zdravi ali krepí za novo delo. Prostora je toliko, da biva lahko 50 oseb istočasno pod domačo streho. Domače in prísrčno, da iskreno je občevanje sostanovalk med seboj. Vsaka se loči nerada, z velikim zadovoljstvom in z željo, da bi ji bilo možno kmalu zopet tekom počitnic bivati v ljubem domu.

S ponosom in veseljem se ozira društvo na svojo lastnino. »Marijin dom za katoliške nemške učiteljice« je jasen in krasen spomenik plemenite stanovske samozavesti, idealno gospodarskega duha in vseobče nesebične požrtvovalnosti učiteljic, ki delujejo ob srednjem Renu za blagor mladine. Ob desetletnici so imele učiteljice v tem domu »socialni počitniški tečaj«, na katerem se je razpravljalo 1. o higijeni učiteljic, 2. o higijeni šolskih otrok, 3. o sodelovanju učiteljic pri občedobrodelnih ustanovah.

Pa poreče kdo, čemu ta dolga razprava; ne zanimamo se posebno za učiteljice ob Renu?! Mislim pa, da je dobro, ako obrnemo svoj pogled nekoliko dalje, nego črez domači plot. Ali res ni izvedljivo tudi pri nas med Slovenkami to, kar so storile učiteljice druge narodnosti za svoje sestre in zase? Ali res ni toliko samozavesti, požrtvovalnosti, nesebične ljubavi pri nas, nego drugod?! Jubilejno leto je minilo. Bodemo li res z jubilejnim letom morale pokopati tudi idejo ustanovitve lastnega doma? Enajst let so nabirale in zlagale učiteljice ob Renu, preden so realizirale visoko misel, štiri leta je zbiralo nemško učiteljstvo po Avstriji za svoje zdravilišče v Lovrani, — mi pa bi deli roke križem, češ: »Ker se prvo leto ni posrečilo, se tudi pozneje ne bo; pustiti moramo stvar, dasi je tako aktualna«!

Ne, drage tovarišice, ne! Pokopati moramo pač idejo, kot »jubilejno« akcijo, ker se ni posrečila o bisernem jubileju presvetlega vladarja, a ideje pokopati ne smemo in nočemo. Posnemajmo druge, ki imajo borbe z istimi težkočami, kakor me! Začnimo iznova, zbirajmo dalje; vsaka, ki se je že oglasila in plačala predlagane prispevke, naj pridobi še eno tovarišico, teh vsaka zopet po eno in tako naprej. Denar je varno naložen; tudi tu bode z malega vzrastlo veliko. Učiteljic je po vseh slovenskih pokrajinah čez 1000. Ali se res ne more pridobiti vsaj polovico teh za dobro stvar? Ali ni blagi namen vreden naših žrtev, vreden velike navdušenosti in neumorne vztrajnosti? Naše skupno delo, naša požrtvovalnost pa nam bo brez dvoma vzbudila prijateljev in podpornikov med širšimi krogi. Čas beži! Kakor migljaj bodo prešla leta in tudi nam slovenskim učiteljicam bo napočil dan, ko se bomo, tako zatrdno upamo, ponašale z lastnim domom.

Božično zborovanje „Slomškove zveze“.

Dne 30. decembra m. l. se je na skromno povabilo v »Slovencu« sešla številna družba kršč. učiteljic in učiteljev, ki so skoraj napolnili dvorano S. K. S. Z. v Ljubljani. Sestanek ni bil sklican iz namena, da bi delali reklamo za »Slomškovo zvezo«, saj slovensko učiteljstvo samo lahko umeva, kam in kaj mu kaže osobito, ko vidi, v kakšno zagato so zajadrali tisti, ki so nas prezirali kot manj vredne tovariše. Učiteljstvo, ki še versko čuti, mora priti v naše vrste.

»Naš sestanek velja,« tako je povdarjal predsednik, državni in deželni poslanec Jaklič, »naši notranji organizaciji zlasti po deželi.«

Tajnik nadučitelj Štrukelj je nato obrazložil pomen podružnic po deželi. Tudi učitelj potrebuje stanovske tovaršije, da se porazvedri, da se posvetuje, da se pomeni in pouči o šolskih zadevah, da skupno s tovariši zasleduje napredke na šolskem polju. Pokrajinske podružnice bodo donesle več življenja med učiteljstvo, ki si želi pravega napredka, poživile in okrepile bodo našo, lepo napredujočo »Slomškovo zvezo«.

Na Kranjskem je točasno okroglo 200 članov, ki pripadajo k »Slomškovi zvezi«, pa so razkropljeni po celi deželi, mnogim skoraj nikdar ni moč priti k zborovanju. V podružnicah bodo prišli v stik s svojimi somišljeniki in zvestimi tovariši.

Po daljšem razgovoru so se zborovalci zedinili, da se ustanove podružnice za sledeče okraje:

1. Podružnica za Ljubljano, okolico in kamniški okraj.
2. Podružnica za kranjski in radovljiški okraj. (V tem okraju faktično že obstoji podružnica, le novega življenja bo treba navdihniti.)
3. Podružnica za vso Dolenjsko.
4. Podružnica za postojnski in logaški okraj.
5. Znana idrijska podružnica že dalj časa živahno posluje.

Za vse našete nameravane podružnice so se takoj izvolili pripravljavni odbori, ki se bodo čimpreje lotili dela. Bog daj srečo in mnogo uspeha!

Pri točki o »**Podpornem zakladu**« so mnenja šla navskriž ter se je posvetovanje o tem preložilo za drugo priliko.

Predlog, naj se osnujejo **odseki za izvenšolsko delo**, se je po splošni želji zavrgel; priporočalo pa se je toplo, naj člani in članice »Slomškove zveze« pridno sodelujejo pri že povsod obstoječih izobrazevalnih društvih. Učitelj mora pomagati pri vzgojnem delu, saj je to njegov poklic, zato naj bi se kolikormoč lotili takih predavanj, ki imajo namen vzgojevati in izobrazevati. Potom izobraževalnih društev bo učiteljstvo najlažje prišlo v ozek stik z ljudstvom.

Kot pomoček pri vzgoji naj se roditeljem priporoča list »**Detoljub**«, ki se je zadnja leta zelo izpopolnil ter prinaša mnogo mičnega, vzgojnega

gradiva. List je poceni, a premalo znan med našim ljudstvom. Vzgoja nežne mladine se bo v rodni hiši potom tega lista veliko bolj negovala.

Prišla je na vrsto seveda tudi stara in stalna točka učiteljskih sestankov, namreč: **Izboljšanje plač.**

Poslanec Jaklič je pojasnil najprej, v koliko je že dozorelo to vprašanje. Slovenska Ljudska Stranka ima težavno nalogo, da zamaši najprej stare luknje, da poplača dolgove, ki so jih delali dosedanja deželni gospodarji. Potem pa bo treba dobiti novih virov, s katerim se bo moglo pomagati ljudstvu in urediti plače učiteljem. Vprašanje učiteljskih plač pa se bo reševalo vzajemno z reorganizacijo šolskega vprašanja na Kranjskem.

Tudi poslanec profesor E. Jarc se je pridružil izvajanju g. Jakliča ter pokazal več nedostatkov pri današnji ljudski šoli, ki našega ljudstva ne more docela zadovoljiti. »Vsekako pa bomo skušali kolikormoč zadovoljiti tisti del učiteljstva, ki čuti in misli z ljudstvom.

Pojasnila gg. poslancev so bila pač stvarna, navzoči jih pa seveda niso mogli biti bogvekakovo veseli; saj so se obljube vedno dajale in delale, ali naj tudi zdaj ostane še leta in leta samo pri obljubah?! Oglasil se je pri tej priliki tudi katehet A. Čadež, ki je šibal zlasti nečloveško krivico, ki jo dela dežela neoženjenim učiteljem in učiteljicam. Povišala se je svojedobno plača oženjenim učiteljem za 25 odstotkov. Privoščimo jim iz srca. Toda, ali je to pravično? Ali se nahaja kje na svetu dežela, ki bi enako učiteljstvo neenakoplačevala? Ali se plačujejo učiteljski otroci in ne delo? Ali neoženjen učitelj in učiteljica ne potreujeta postrežbe? Če obeduje v gostilni, ali ni tam za polovico dražje? Tolažili so nas takrat ter rekli, saj je to le provizorično! — Četrto leto že teče in po današnjih informacijah bi bilo treba še dalje prenašati to nečloveško krivico! Odkod to, da mora tudi stalni katehet, ki ima najtežji pouk v šoli, ki po svojih študijah spada vendar v krog akademično izobraženih oseb, trpeti pod jarmom nesrečne odredbe, ki mu požre letnih 350 oziroma 400 kron?

Vsi navzoči so glasno pritrdjevali tem besedam, ki jih je podkrepil tudi c. kr. katehet Oswald.

Gospod nadučitelj Pirnat je nato stavil predlog, ki je bil z navdušenjem sprejet. Glasi se:

»Slovenska zveza« iznova povdarja, da je nujno potrebna regulacija učiteljskih plač. Dokler pa tega ni moč izvršiti, naj se dá vsemu učiteljstvu draginjska doklada.

Sourednik katehet Čadež je ob sklepu podal račun o dohodkih in stroških »Slovenskega Učitelja«. Z ozirom na število odjemalcev bi list pošteno lahko izhajal, a s plačevanjem je križ. Naj veljajo te vrstice kot opomin tistim, ki imajo še poravnati zaostalo naročnino.

Veroučitelj. Razmerje med kateheti in učitelji.

(Dodatek k predavanju gospoda Ignacija Nadraha o priliki pedagoškega tečaja v Splitu.)

(Glej lanski letnik št. 10, 11, 12.)

Po avstrijskih državnih postavah sme katoliški krščanski nauk na ljudski šoli učiti tudi posvetni učitelj, če je katoličan in ina potrebne skušnje. Imeti pa mora tudi cerkveno poslanje (missio) od svojega škofa, da sme poučevati. V kolikor sem mogel zvedeti, na Slovenskem svetni učitelj nikjer ni katehet, izvzemši eno šolo na Goriškem. Tako je tudi prav. Da more biti kdo dober katehet, ni zadosti, da pozna metodiko in pedagogiko, ampak mora biti tudi dober teolog. To pa pri nas učitelji niso. Učiteljem manjka pogosto tudi marsikaj drugega, posebno trdne, žive vere.

Krščanski nauk naj poučuje duhovnik; učitelj pa more duhovniku pomagati s tem, da otroke priganja k učenju in ponavlja z njimi, kar jih je duhovnik naučil.

Redni veroučitelj je župnik; župniku pomagajo ali ga nadomestujejo njegovi duhovni sodelavci (cooperatores). In to bi bilo najlepše, ko bi bili vsi katehetje obenem tudi dušni pastirji svojih otrok. V veliki večini je tudi tako. Nemogoče je to tam, kjer v eno šolo hodijo otroci iz več župnij.

Postava razločuje za Kranjsko posebne verske učitelje, ki jih deželna oblast nastavlja s posebnim dekretom, in verske učitelje, ki jih nastavlja samo cerkev. Posebni verski učitelji so nastavljeni ali s stalnimi prejemki ali z nagrado. S stalnimi prejemki nastavljene katehete imenujemo definitivne ali stalne. Službeno razmerje samo z nagrado nastavljenih katehetov se določi za vsak slučaj posebej. Katehetje, ki jih ni nastavila državna oblast s posebnim dekretom, so nedefinitivni katehetje, ki jih stavi država v eno vrsto s pomožnimi učitelji. (Cf. Koledar katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani za leto 1904., pag. 116.) Definitivno nastavljeni katehetje so dolžni učiti 24 ur na teden. Kakor na Kranjskem, tako ali vsaj ne mnogo drugače je tudi po drugih slovenskih škofijah.

Slovenske stalne katehete imamo samo na Kranjskem, in sicer 4 v Ljubljani, 1 v Postojni in 1 v Idriji. Zadnji dobi plačo od države, prvih pet pa plačuje dežela.

Po deželni postavi kranjski dobe stalni katehetje koj, ko so nastavljeni, učiteljsko plačo II. vrste, t. j. na leto 1400 K. V prvo plačilno vrsto s 1600 K na leto se pomaknejo pod istimi pogoji, kakor posvetni učitelji. Poleg tega dobe petletne doklade po 80 K (120 K v Ljubljani) od dne stalne namestitve pa do izpolnjenega 30. službenega leta. Stalni katehetje v Ljubljani dobe poleg tega še za stanovanje na leto 360 K.

Z njihovo pokojnino je pa tako-le. Če stopi katehet pred izpolnjenim desetim službenim letom v pokoj, ne dobi pokojnine, ampak se mu izplača enkrat za vselej plača za poldrugo leto. Vpokojeni med izpolnjenim desetim in petnajstim službenim letom dobe kot penzijo na leto tretjino, med petnajstim in dvajsetim tri osminke tiste plače, ki so jo imeli tedaj, ko so stopili v pokoj, uštevši petletne doklade. In vsakikrat, ko poteče zopet

pet službenih let, se pomnoži penzija za eno osminko dotične plače. Ko dovrši katehet štirideset službenih let, se mu vsa plača všteje v pokojnino. Najvišja plača in pokojnina, če pri plači odštejemo stanarino v Ljubljani, bi torej znašala 2080 K (v Ljubljani 2320 K).

Če pristavimo k temu še to, da se katehetu ne prištevajo k službenim letom ona leta, ki jih je preživel v dušnem pastirstvu, če dalje pomislimo, da ima katehet drugačne študije, kakor učitelj, in da je njegovo delo bolj naporno, in če se oziramo na to, da se je v zadnjem času duhovnikom v dušnem pastirstvu povišala plača in penzija, moramo reči, da je postava, ki katehetom tako neznatno plačo določa, krivična. Če opeša med 15. in 20. letom, dobi pokojnine 615 K. Kam naj se dene s to svotico? Upamo, da se razmere kmalu spremenijo, in da se katehetu določi njegovemu stanu in delovanju primerna plača.

Naj pripomnim še to, da so stalni katehetje prav tako podvrženi vsem državnim in deželnim šolskim postavam, kakor svetni učitelji.

Na vseh slovenskih ljudskih šolah je torej samo šest stalnih katehetov, vsi drugi so, kakor pravi postava, p o m o ž n i učitelji, t. j. učitelji druge vrste, ki imajo v šoli samo n e k a j tistih pravic, kakor pravi učitelji.

Plače te vrste katehetje nimajo nobene. Če je šola štirirazredna, dobe na leto remuneracije 160 K, za paralelke 4. razreda in za 5., 6., 7. in 8. razred in paralelke teh razredov pa za vsako tedensko uro na leto 20 K. Tudi ta remuneracija je nepravilno odmerjena. Če en katehet uči v 2. tri-razrednicah, skupaj torej v 6. razredih, ne dobi nič, drug pa uči v štirirazrednici, ima torej dva razreda manj in lažje delo, pa dobi na leto 160 K.

Če je šola več kakor 1,5 km oddaljena od stanovanja katehetovega, dobi za vsak kilometer svojega pota 18 h odškodnine. Tako je na Kranjskem.

Na Štajerskem se remuneracija začne tudi šele pri 4. razredu. V mestih dobe od razreda po 126 K na leto, na deželi pa samo 96 K. Prej je bila remuneracija malo višja. Ko so počitnice podaljšali, so remuneracijo znižali, medtem ko so učiteljem plače povišali. Kakor drugodi, se meri tudi na Štajerskem z dvojno mero.

Potnina za pouk na oddaljenih šolah znaša kakih 20 do 30 h za km.

V goriški nadškofiji dobi katehet, ki poučuje na štirirazrednici več kakor 10 ur, po 40 K za uro od 4. razreda dalje. Odškodnino dobi tudi katehet, ki ima daljšo pot do šole.

Tudi v tržaški škofiji dobi samo katehet na štiri- in večrazrednici od tedenske ure po 40 K.

Nestalni katehetje so dolžni v šoli izpolnjevati vse šolske postave. Če jih ne izpolnujejo, jim da šolska oblast ukor, ali jih celo odstavi.

Razmerje med kateheti in učitelji.

Katehet in učitelj imata v glavnih rečeh isto nalogo: otroka vzgojiti v dobrega človeka in kristjana. Zato bi morala skupno delovati in drug drugega podpirati.

Slovensko učiteljstvo je žal v svoji večini prepojeno s posvetnim in proticerkvenim duhom. Njegovi voditelji zahtevajo brezversko šolo. Tudi v političnem in socialnem delovanju nasprotuje večina slovenskih učiteljev duhovnikom.

Zato je soglasje med kateheti in učitelji nemogoče. Vendar se v šolskem delovanju to nesoglasje še ne opazuje tako zelo, ker je slovensko ljudstvo globoko verno in bi se uprlo vsakemu, ki bi se predrznil v šoli razvijati svoje brezverske nazore.

Je pa tudi dokaj učiteljev, ki so združeni v »Slomškovi zvezi«, in ki se zavedajo svojega svetega poklica, in ti žive in delujejo s kateheti v najlepši slogi.

Še nekaj.

»Vigilantibus iura«, so rekli stari Rimljani. Cerkvene in državne postave nalagajo katehetom težke dolžnosti, pa jim določajo tudi razne pravice. Zato mora katehet vse te postave poznati. Nevednost ima povsodi in zato tudi v tem oziru prav žalostne posledice.

Slovenske katehete seznaniti s postavami in določbami, na katere se morajo vedno ozirati, ima namen mala »Zbirka postavnih določb za katehete na ljudskih šolah«, ki jo je prinesel »Koledar katoliškega tiskovnega društva v Ljubljani za leto 1904.« Prav dobro bi bilo, ko bi se ta zbirka razširila, popravila, posebno z ozirom na avstrijski novi šolski in učni red in z ozirom na deželne postave vseh slovenskih kronovin, in izdala kot posebna knjižica. S to knjižico bi se potem morali vsako leto seznaniti že bogoslovci, preden stopijo v dušno pastirstvo.

Nove določbe pa naj objavlja društveni list. In če začne izdajati »Društvo slovenskih katehetov« tudi svoj koledar, bo tudi ta koledar seznanjal katehete s postavami, vrhu tega pa tudi še z mnogimi drugimi koristnimi rečmi.

Posnemanja vredna se mi zdi določba tržaške škofije, vsled katere sestavljajo katehetje vsako leto kratko poročilo o dotičnem šolskem letu. Imajo zato tiskane vzorce, na katere zapišejo zahtevane podatke. — Tudi v lavantinski škofiji so že od leta 1870 zapovedani izkazi o poučevanju krščanskega nauka in o verskih vajah.

K sklepu naj omenim še nekaj o tedniku in dnevniku.

Ljubljanska škofijska sinoda iz l. 1903. določuje, kaj naj stori katehet, kadar škof obiše šolo ob priliki kanonične vizitacije. Med drugim ukaže: »Paratus sit liber, in quo materia singulis horis pertractata consignata est« (295., c.). Za ta dnevnik se dobe posebni tiskani obrazci.

Deželni šolski svet je pa zapovedal katehetom, da morajo vsako uro, ko uče v šoli, zapisati dan in uro v šolski tednik in se podpisati. Šolska oblast je hotela, naj bi se v tednik vpisavala tudi obdelana tvarina, pa je odstopila od te svoje krivične zahteve.

V lavantinski škofiji pa morajo katehetje, če se v zadnjem času ni kaj spremenilo, vpisavati v tednik tudi obdelano tvarino (Škof. ukaz z dne

23. jan. 1882.). Zapisavati pa mora o katehetje tudi sproti tvarino vsake ure, ali v posebno knjigo, ali pa v svoj katalog.

Kako je v drugih škofijah, nisem mogel izvedeti.

To je mala slika slovenskega kateheta in njegovega delovanja. Ni dovršena ta slika, mnogo potez še manjka, in še te, kar jih je, so bolj površne. Vendar se da že iz te slike spoznati, kje je solnčna in kje senčna stran. Slovenski narod je v zadnjih letih že silno napredoval v raznih ozirih. Tudi katehetsko vprašanje se je v zadnjem času prerodilo in poživilo. Upajmo, da počasi zginejo vse sence in da kmalu pride zlata doba slovenskega katehetstva.

KATEHETSKI VESTNIK.

Kako razširiti in poživiti delovanje katehetskega društva?

Na drugem občnem zboru »Društva slovenskih katehetov je razvijal g. Ig. N o tej točki sledeče misli:

Smokvino drevo je imel nekdo na svojem vrtu. Imelo je perje, sadov pa ni prinašalo. »Čemu bo tu napotje delalo,« je rekel in zapovedal vrtnarju, naj ga poseka.

Temu drevesu bi se utegnilo komu zdeti podobno »Društvo slovenskih katehetov.« Eno leto že obstoji, pa ne more pokazati še posebnih sadov. Sad, ki naj bi ga to društvo obrodilo, je izboljšanje katehetskega pouka v šoli. Ima sicer še druge namene, vendar so ti nameni le to, kar je perje in cvetje pri drevesu; zadnji in poglobitveni namen je prej imenovani. In ne more se trditi, da bi bila katehetika v šoli v tem letu posebno napredovala.

Poglejmo kratko, kateri so vzroki te neplodnosti, in kaj bi se dalo storiti, da bi se katehetsko društvo moglo ponášati z lepšimi uspehi.

* * *

Nobeno drevo ne rodi sadu koj prvo leto potem, ko je začelo rasti. Zadolgovolinj smo, če se lepo razvija. In živelo ter razvijalo se je katehetsko društvo: izdajalo je svoj list, imelo sestanke in odborove seje, zastopalo je katehetske interese pri cerkveni in svetni oblasti.

Zatoni prav, če se kdo zaleti v društvo in pravi: »Kaj ste pa posebnega

storili?« Posebno se mi ne zdi prav, če take besede govori tisti, ki je sam ud katehetskega društva. »Kaj pa ste storili?« pravi. Toda puščica, ki jo spusti proti drugim, zadene nje o samega, ker je tudi on društvenik. »Kaj si pa ti storil za društvo?« Nič. Ni bral društvenega lista, morda tudi ni plačal ne udnine ne naročnine, ni maral priti k nobenemu katehetskemu sestanku in ni sploh ničesar storil, da bi se za svojo katehetsko službo bolj izobrazil.

Kako pa naj drevo rodi sad, če ima toliko suhih mladik? Vsako društvo uspeva le tedaj, če ima delavne ude, in čim večja je delavnost posameznih udov, tembolj se bliža društvo svojemu cilju.

Da je med gospodi kateheti tako malo vneme za katehetsko društvo, za to tiči vzrok v dejstvu, da se pri nas veliko premalo ceni duhovnikovo katehetsko delovanje v šoli. Če človek razmere preiščuje, se mu hoče celo zdeti, kakor bi se to delovanje nekako preziralo. Bili so časi v naši deželi, ko je imel duhovnik v šoli prvo besedo; bil je šolski voditelj. In znano je, da se je v tistih krajih, kjer je bilo več duhovnikov, ta važna služba izročevala tistemu, ki je bil za to najmanj sposoben, namreč najmlajšemu kaplanu, ki še ni imel nobene izkušnje. Starejši gospodje so se šoli kot neprijetnemu bremenu odtegovali, če so se le mogli. In da se sedaj pogosto razna duhovska in pol-

duhovska opravila smatrajo za važnejša, kakor šola, tega mi ni treba dokazovati.

Res se dandanes duhovnik v dušnem pastirstvu politiki in socialnemu delovanju ne sme odtegovati. Kdor bi se odtegoval, bi ne bil pastir, ampak najemnik. Toda naš božji učenik pravi: »Vae vobis, ... qui decimatis mentham, et anethum, et cyminum, et reliquistis, quae graviora sunt legis... Haec oportuit facere, et illa non omittere.« (Mat. 23, 23.) In jaz mislim, da spada duhovnikova katehetska služba med tisto, »quae graviora sunt legis«.

Naša prva škofijska sinoda (C. III.) kaj lepo govori o katehetovi nalogi. Med drugim trdi: »Experientia docet, omnem posteriore vitam dependere ab educatione a prima infantia usque ad dimittionem e schola.« (N. 18.) — Če je to res, mora biti tudi res, da je skrb za šolsko mladino duhovnikova najvažnejša dolžnost. Duhovnik zida v vernikih poslopje krščanskih čednosti, in če zamudi postaviti temu poslopiju trden temelj tedaj, ko je otrok še v šolski dobi, ne bo mogel pozneje sezidati nič trdnega.

Da je delovanje duhovnikovo v šoli silno velike važnosti, potrjujejo tudi sovrážniki sv. cerkve, ker imajo v svojem programu kot najvažnejšo točko odstranitev duhovnika iz šole.

Ker je katehetika v šoli tolike važnosti, je jasno, da se mora katehet prizadevati, da vrši svojo nalogo kolikor mogoče dobro. Da jo pa more dobro izvrševati, mora imeti zanj zadostno sposobnost in vnemo, dobre učne knjige, pametno razdelitev tvarine in še marsikaj. K vsemu temu more mnogo pripomoči katehetsko društvo.

Katehetsko društvo skrbi za izobrazbo svojih udov s tem, da prireja predavanja in razgovore o katehetskem delovanju, kaže pri raznih nastopih s šolarji, kako je mogoče teorijo prevesti v prakso, prinaša v svojem listu poučne članke, opozarja na razne pomožne knjige in učila in podpira katehete z raznimi nasveti.

Ko društvo zbira katehete k raznim sestankom, jim s tem vzbuja navdušenje za njihovo službo, da se ne strašijo nobenih ovir, ampak z veseljem hodijo v šolo.

Koliko tožbâ se čuje o našem katekizmu. Da so te tožbe opravičene, skušamo vsi. Ko bi bilo tedaj, ko se je ta

katekizem koval, v Avstriji že dokaj katehetskih društev z mnogimi izbornimi kateheti, bi tak katekizem gotovo ne bil zagledal belega dne. Sicer so škofje edini, ki imajo določevati, kaj naj se uči v šoli, toda brez dvoma bi se vsak škof pri tem določevanju z veseljem poprijel tega, kar bi mu predložilo društvo izkušenih in vestnih katehetov.

Isto velja glede na razdelitev predpisane tvarine. Kakor o knjigah, tako tudi o razdelitvi tvarine ne more škofem staviti predlogov kdorsibodi, ampak le tisti, ki živijo med mladino in poznajo njene zmožnosti in potrebe.

Katehetsko društvo sicer ni tako potrebno, da bi se brez njega svet podrł, koristno, da, potrebno je pa vendar zelo, kakor se razvidi iz tega, kar sem povedal. O njem pa velja to, kar pravi pesem:

»Još Hrvatska ni propala,
Dok mi živimo;
Visoko se bude stala,
Ak jo zbudimo.«

Da, zbuditi je treba naše društvo, življenje mu moramo vdahniti. Ko je Bog za človeka zasadil vrt, ni napravil na sredi vodnjaka, v katerem bi voda stala, ampak studenec, ki je tekel in se raztakal na štiri strani. Sedaj je naše društvo kakor vodnjak sredi Ljubljane. »Slovenski Učitelj« zajme vsak mesec nekaj vode v tem vodnjaku pa jo nese po svetu. Ali ta voda ne daje življenja. Treba nam je žive vode, ki se bo raztakala po vsej Sloveniji. Pustimo Ljubljano ljubljanskim katehetom, mi pa se združimo po deželi in imejmo svoje sestanke po kake tri- ali štirikrat na leto. Na Gorenjskem bi se prav lahko zvezali katehete radovljiškega, kranjskega in loškega dekanata, na Dolenjskem bi se moglo osnovati več takih katehetskih zvez in istotako na Notranjskem. Tako se bo vse poživilo; suhe vejice bodo jele poganjati in drevo bo kmalu obloženo z najboljšim sad'om.

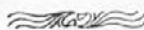
Predlog g. predavatelja se je sprejel z odobravanjem; vendar pa se je pri poznejšem razgovorjanju zaenkrat izpremenil v toliko, da naj bi se po posameznih dekanijah ob mesečnih sestankih bolj negovala kateheza in katehetska vprašanja. Kako naj se stvar uredi, v to nismo poklicani mi, ampak višja oblast, ki naj da potrebna navodila.

Druzi predlog g. Nadraha se glasi: Dela v zgorajšnjem smislu naj se po dekanijah lotijo osobito mladi gospodje katehetje!

Pri tej priliki je župnik Mikš toplo priporočal branje katehetskih in pedagoških knjig, ter je dal s tem povod, da se je razvila debata o katehetskih knjižnicah. Nekateri udeleženci so želeli centralno knjižnico v Ljubljani, drugi so zagovarjali okrajne katehetske biblio-

teke. Do definitivnega zaključka ni prišlo. Tudi se je priporočala stalna razstava katehetskih učil. Kdaj jo dobimo in kako? . . .

Pri točki »Slučajnosti« je prišlo v razgovor vprašanje, kako treba ravnati, kadar se hoče uvesti nova učna knjiga v šolo. Sklenilo se je tudi pozvati knezoškofijski ordinarijat, naj poskrbi, da se uvrsti med učne predmete na novi slovenski dvorazredni trgovski šoli tudi krščanski nauk. (Konec prih.)

Zgledi, uporabni pri katehezi.

Branje radikalnih in socialističnih časopisov in njih posledica — nevera. Meseca marca je pisal nekdanji francoski ministrski predsednik Combes v dunajski židovski »Neue Freie Presse« o položaju katoliške Cerkve na Francoskem. Odgovarja tudi na vprašanje: Na kakov način je prišlo francosko ljudstvo v tako ogromnem številu ob vero? Zanimiva je njegova sodba zato, ker je svarivna za druge narode. Combes pravi naravnost in brez ovinkov, da je socialistično in radikalno časopisje namenoma, pa stanovitno in vztrajno izpodkopavalo vero najširših slojev. Tako-le piše: »Brez pomisleka lahko trdim, da so radikalni in socialistični časopisi odtrgali katoliški Cerkvi dve tretjini, morda celo tri četrtine vernikov . . .«

Versko razdejanje, verski propad na Francoskem je torej brez dvoma delo slabega branja, slabih časopisov. Ločitev Cerkve od države, brezverska šola, kraja cerkva in cerkvenega premoženja: vse to se je moglo izvršiti le vsled tega, ker je brezbožno časopisje spravilo večidel ljudstva v versko nebrizhnost in malomarnost ter ga navdalo z nasprotstvom do Cerkve. Katoličani so bili zamudili priliko, da bi se bili ustavili navalu brezverskega in brezbarvnega tiska s krepkim negovanjem in razširjanjem katoliškega časopisja.

Na tem žalostnem zgledu imamo katoličani drugih deželâ lep nauk. V svarilo naj nam bodo zgorajšnje Combeso-

ve besede: »Slabo čtivo je odtrgalo na Francoskem dve tretjini, morda celo tri četrtine vernikov katoliški Cerkvi!«

Molitev. Napoleon I. ni bil ravno zgled pobožnosti, čutil se je pa vendar pri njem nekaj ostanek krščanske vzgoje; tudi ni bil brez spoštovanja do tistih, ki so na ta ali drugi način kazali svoje versko prepričanje. Ob času, ko se mu je klanjala Evropa in je bil na vrhuncu svetne slave, je obiskal prilično gledišče »Comédie française« v Parizu. Igra ga ni nič kaj zanimala, opazoval je tembolj obnašanje navzočih gledavcev. Spoznal je, da se tudi njegov spremljevalec (oproda), mali plemič Avgust Chabot, malo meni za predstavo, ki se je vršila na odru. Roke je imel skrite pod plaščem, ki ga je imel zvrnanega čez kolena. Hipoma seže cesar pod plašč, želeč izvedeti, kaj neki moti zamišljenega mladeniča. In kaj najde med njegovimi prsti? — Molek. Plemič se je prestrašil, meneč, da ga bo cesar oštel. Napoleon se pošali, rekoč: »Aha, Avgust, zdaj sem te pa dobil . . . Dobro, dobro, to me gane; zdaj te imam pa še raje, ker si pokazal, da si vzvišen čez take vsakdanjosti.« Nato je vrnil molek plemiču z besedami: »Le nadaljaj brez skrbi, jaz te ne bom več motil.«

Kaj in kako je bilo pozneje s tem plemičem? Umrl je kot kardinal in nadškof v Besançonu, kjer je slovel vsled svoje pobožnosti in vsled dobrih del, ki jih je izvrševal.

Katehetske beležke.

Sestanek gg. katehetov dne 13. januarja je bil precej dobro obiskan. Poročilo objavimo prihodnjič.

Povsod boljše nego pri nas. Razmerno najslabše plačan učitelj na Kranjskem je katehet. Primoran je učiti celih 24 ur na teden v natlačeno polnih razredih; ob času pouka za sv. zakramente pa celo do 30 tedenskih ur; kljub temu pa trpi izgubo 400, oziroma 350 kron na leto, ker se mu niti draginjska doklada ni privoščila, dasi jo uživa večina učiteljstva. Da so učiteljske plače skoraj povsod boljše nego pri nas, je dokazal »Slovenski Učitelj« v lanskih številkah. Poleg tega imajo pa veroučitelji drugod marsikatero ugodnosti, ki jih pri nas pogrešamo. Tako n. pr. je deželni zbor češki določil za litomeriško škofijo, da je obvezan stalni katehet samo za 20 tedenskih ur in za ekshorto, (ki se zaračuni za dve šolski uri). Kdor prostovoljno poučuje več ur, se mu plačajo po 70, oziroma po 90 kron. — Kdaj se bodo naši deželni gospodarji spomnili tudi kranjskega kateheta-trpina?!

Edina rešitev. Prepotrebna stvar, ki bi morali o njej biti poučeni vsi ljudje, je popolno kesanje. Za velikega grešnika je popolni kes edina rešitev, ako je v smrtni nevarnosti, pa se ne more spovedati. Šolskim otrokom je treba o popolnem kesu večkrat govoriti in jih opominjati, da ga izkušajo obujati. Razlaga se o kesanju temeljito pri naku o spovedi. Toda najbolj vleče tako poučevanje, ako se združi s kakim važnim dogodkom, kakršen je bil n. pr. zadnji potres v Siciliji in Kalabriji. Koliko nenadnih slučajev smrti! Koliko nesrečnežev je umiralo pod razvalinami brez upa na duhovno pomoč! Smrt trka in se bliža s hitrimi koraki. Kaj storiti v takem obupnem slučaju?... Otroci napeto poslušajo in si dobro zapomnijo, ako se jim razloži, da grešnik ne sme obupavati, četudi bi mu vest očitala še tako velike grehe, ki se jih ne more spovedati, ampak obudi naj popolno ljubezen do Boga v srcu, obudi naj popolno kesanje, ki ga bo opravičilo pred Bogom... Dopovedati je seveda treba, kdaj je kes popoln in kako se obudi!

UČITELJSKI VESTNIK.

Zastopnik »Slomškove zveze« v c. kr. mestnem šolskem svetu v Ljubljani.

Važna in za »Slomškovo zvezo« pomembna je bila zadnja volitev, ko je ljubljansko učiteljstvo izbiralo dva tovariša iz svoje srede, da ju pošlje kot zastopnika v mestni šolski svet. P. n. učitelji in učiteljice, ki so v »Slomškovi zvezi«, oziroma ki imajo gorke simpatije do nje, so se združili ter zaupali mandat vrlemu tovarišu g. K. Simonu, ki je od 55. dobil 29 glasov, ter bil tako izvoljen z nadpolovično večino.

Kolegialno se je ponudila kandidatura tudi zgledni učiteljici-članici »Slom. zveze«, gdč. M. Šercovi. Upali in pričakovali smo, da se bodo gdč. kolegkinje soglasno potrudile za njeno izvolitev,

kar se, žal, ni izvršilo. Vdrugo morda izlepa ne bo več tako ugodne prilike!

Izmed nasprotnih dveh kandidatov je zmagal dosedani zastopnik g. J. Režek. Gospodu Črnagoju je izpodletelo. Podrla ga je Slomškova armada. Bi bilo pač malo častno za ljubljansko učiteljstvo, ako bi se ogrevalo za moža, ki je nedavno očitno besedoval v prilog za-govornikom svobodne šole.

Deželna poslancema iz splošne volivne kurije sta bila dne 14. decembra 1908 izvoljena profesor Evgen Jarc v Ljubljani in nadučitelj Jernej Ravnikar v Trnovem, oba odbor-nika »Slomškove zveze«. Častitamo!

Pravico javnosti dobi IV. razred knezoškofijske gimnazije v št. Vidu in II. razred dekliškega liceja v Ljubljani.

Razred za duševno zaostale otroke. Prošnja »Društva slovenskih katehetov«, naj se otvori prejkoprej pomožni razred, eventualno zavod za duševno zaostale, pa vzgoje zmožne otroke, je imela uspeh. Nemški odgovor c. kr. deželne vlade pojasnjuje, da se bo moglo prošnji v kratkem ustreči, ako se izpolnijo nekateri pogoji, kar se je v tem času že izvršilo. V seji c. kr. dež. šol. sveta dne 23. decembra se je sklenilo, da se pošljeta v tečaj, ki ga bo oskrbelo na Dunaju ministrstvo za pouk in bogočastje, dva učitelja v svrhu potrebne izobrazbe v metodi in vzgoji slaborazvitih in slaboumnih otrok. Tečaj se bo otvoril še tekom tega šolskega leta. C. kr. deželni šolski svet je dovolil dvema učiteljema, ki se bosta za to odločila, po 200 kron podpore. Prjemno nagrado je pripravljeno dati udeležencem tega tečaja tudi ministrstvo. Natančen čas za tečaj še ni določen.

Državno podpora so dobile obrtno-nadaljevalne šole: na Bledu 157 K, v Cerknici 100 K, v Idriji 350 K, v Kamniku 640 K, v Kranju 250 K, v Krškem 680 K, v Ljubljani 1000 K, v Metliki 250 kron, v Novem mestu 1000 K, v Postojni 100 K, v Radovljici 80 K, v Ribnici 300 K, v Škofji Loki 440 K, v Šmartnem 650 K, v Trzinu 200 K, v Št. Vidu 1473 kron.

Novе šole. Vsled Najvišjega pooblastila je c. kr. naučno ministrstvo dovolilo, da se sme v spomin šestdesetletnice vladanja Njegovega Veličanstva imenovati novozgrajena ljudska šola v Spodnji Idriji: »Cesar Franc Jožefova I. ljudska šola« in novozgrajena ljudska šola v Igavasi: »Jubilejna šola, postavljena ob šestdesetletnici vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I. 1908.«

Razširjenje šole. Šola v Št. Petru na Krasu se razširi v trirazrednico.

Povišanje v službi in odlikovanja. V VII. činovni razred sta pomaknena šolski svetnik profesor dr. J. Bezjak in profesor Alojzij Virbnik. — Okrajni šol. nadzornik v Ptujju Ivan Dreflak je dobil naslov ravnatelja. — Cesar je odlikoval profesorja Jakoba Sketa v Celovcu povodom njegovega umirov-

ljenja z naslovom vladnega svetnika, profesorja Gustava Novaka v Gorici pa z naslovom šolskega svetnika. — Definitivno je nastavljen z naslovom profesor Julij Nardin v Idriji. — V VIII. činovni razred so pomaknjeni profesor na moškem učiteljišču v Ljubljani dr. Valentin Kušar in profesorja na ženskem učiteljišču v Ljubljani dr. Fran Ilešič in Josip Verbič. — Glavni učitelj na učiteljišču v Kopru Franc Verbič je pridružen v nadaljnje službovanje c. kr. državni gimnaziji v Ljubljani. — Naslov šolskega ravnatelja je dobil Fr. Brišnik, c. kr. okrajni šol. nadzornik v Brucku ob Muri. — Za kateheta na gimnaziji z nemškim učnim jezikom v Ljubljani je imenovan stolni vikar dr. J. Jerše.

Novoletni avanzna. V I. plačilni razred so pomaknjeni: Ivan Wohinz, Avgusta Mattanovič, Josip Gregorin, Marija Blahna, Hinko Likar, Luka Jelenc, Janko Mlakar; v II. plačilni razred: Urh Konjar, Fran Kozjak, Ivan Planecki, Dragotin Česnik, Ana Kočevar, Ivan Šuligoj, Fran Juvanc, Ivo Trošt, Vita Zupančič, Matija Janežič, Ivana Mayer-Hromec, Viljemina Repič-Leskovic, Miroslav Kramer, Ivan Jerzeršek, Amalija Donati, Pavla Krušič; v III. plačilni razred: Fani Zemljan, Anton Mahkota, Ana Tomc, Ignacij Labernik, Angela Divjak, Terezija Ambrožič-Ivančič, Ivan Štrukelj, Helena Debevc, Marija Simončič, Marija Perhavec, Friderik Žebre, Leopoldina Bavdek, Ana Grudnik-Pavšič, Fran Petrič, Marija Bole, Fran Keržič, Darinka Franke, Ana Harbich, Olga Šivic, Ivan Vozelj, Leopold Morela, Julija Lakner-Jonke, Ivan Pirnat, Ana Fabijan, Roza Jelenc, Leopoldina Bukovic, Ivana Prešern, Fran Kete, Marija Tomc, Albina Legat, Josip Tavželj, Ivan Vuga.

Umrla je v ljubljanskem uršulinskem samostanu učiteljica meščanske šole č. M. Bernarda Raktelj, hči znanega ravnatelja Jožefa Raktelja. Bila je ena najboljših učiteljskih moči; združevala je pedagoško spretnost z materinsko ljubeznivostjo do mladine, zato je navezala nase srca vseh gojenk. Bolezen je blagi pokojnici nalagala težke žrtve. Morala

je v najlepši dobi zapustiti priljubljeno delo — vzgojo otrok, a žrtvovala se je mirno z vso vdanostjo. N. p. v m.

Smrtna kosa. Dne 6. decembra 1908 je umrl v Ljubljani vpokojeni nadučitelj Josip Bizilj, star 48 let; dne 9. decembra 1908 pa učitelj Josip Potrato, star 22 let. — V Škocijanu na Koroškem je dne 6. decembra 1908 umrl vpokojeni nadučitelj Tomaž Lesjak. Rajni je bil rojen dne 21. decembra 1832 v Kraščah ter je od l. 1850. služboval na Brnci, v Vrbi, v Lipi nad Vrbo in naposled kot nadučitelj v Škocijanu. L. 1905. je stopil v pokoj ter je bil v priznanje neumornega delovanja odlikovan z zlatim zaslužnim križcem. — † Nadučitelj Jože Čížek. Dne 1. jan. so v Pilštajnu položili v grob moža, kateremu ni zlahka najti vrstnika. Bil je ta mož globoke vere in iskrene pobožnosti, požrtvovalen rodoljub in daleč naokrog znan z gled ljubeznosti in gostoljubnosti. Kakor je bil povsod v čisljih kot zgleden kristjan in plemenit človek, tako je bil posebno v katoliških krogih spoštovan in v časti kot redek pomnik tiste lepe dobe, v kateri je vladala popolna harmonija med učiteljstvom in duhovništvom in sta duhovnik in učitelj roko v roki delala za krščansko izobrazbo in narodno probujanje našega ljudstva. V srce nam je žal, ko vidimo, da se vrsta teh plemenitih mož redči dan za dnem. Da je naše ljudstvo takim učiteljem globoko hvaležno, pričal je upravljalni pogreb, katerega se je udeležila ogromna množica. Sprevod je vodil ob navzočnosti 8 duhovnikov, med katerimi sta bila tudi dva sinova rajnega, jareninski dekan in slovenjegraški mestni župnik, kozjanski dekan Tomažič, ki se je od rajnika poslovil z ganljivimi besedami. Pri hiši in na pokopališču so učitelji v zvezi z duhovniki zapeli žalostinke. Pogreba se je v obilnem številu udeležilo uradništvo in tudi deželni poslanec g. dr. Jankovič, ki je bil tudi prisoten pri smrti postelji rajnikovi ter mu je zatisnil oči. Naj plemenitemu rajniku sveti večna luč!

† Nadučitelj Josip Levičnik. V Železnikih je dne 8. januarja umrl starosta kranjskega učiteljstva nadučitelj J. Le-

vičnik. Odlikoval se je kot vesten in skrben vzgojitelj, bil je vnet sotruden pri »Novicah« in »Zgodnji Danici«, pa vedno zvest pristaš Slovenske Ljudske Stranke. Posebi umevno, da je bil tudi med prvimi neustrašenimi učitelji, ki so snovali, širili in krepili našo Slomškovo zvezo. Blagemu možu svetila večna luč!

C. kr. okrajni nadzorniki. Dne 7. grudna minolega leta je zborovala na Dunaju državna zveza c. kr. okrajnih nadzornikov. Zastopane so bile vse avstrijske dežele. Zbranih je bilo okrog 200 nadzornikov. Predsednik zveze profesor Peerz iz Ljubljane je referiral o definitivnem nastavljanju okrajnih šolskih nadzornikov. Deputacija, ki se je poklonila vodji naučnega ministrstva, je prejela zadovoljiv odgovor. Nadzorniki zahtevajo plače državnih uradnikov od 9. do 6. činovnega razreda. (Dobro! Učiteljstvo ne bo ugovarjalo, zahteva pa zase, da se uvrsti v zadnje štiri razrede državnega uradništva.)

Dunajski župan je povabil vse nadzornike na slavnostni obed. Vsi govori, ki so jih navzoči čuli, so imeli krščansko-socialno lice. Nadzorniki so lahko spoznali, kakšen duh veje na krščanskem Dunaju. Med govorniki omenjamo bivšega ministra Gessmanna, podžupana dr. Neumayerja in prof. Peerza.

Učiteljske izpremembe. (Kranjsko:) Slavoj Dimnik, učitelj v Postojni, je imenovan za suplenta na c. kr. pripravljavnih razredih za srednje šole v Trstu. Za provizorični učiteljici na šoli pri Sv. Petru v Ljubljani sta imenovani Albertina Vajda in Angela Kraker. Za provizorično učiteljico v Trzinu je imenovana Ana Grebenc. Nadučiteljem v Igavasi je imenovan Maks Bajc, nadučiteljem na Polici Ivan Dremelj. Za učiteljico v Telče pride Marija Brolih, v Št. Jernej pa Lina Lenček. Absolvirana učiteljska kandidatinja Josipina Pišlar je imenovana za provizorično učiteljico in voditeljico v Kašlju. Dosedanji pomožni učitelj v Selu Josip Mihelič je imenovan za provizoričnega učitelja istotam. Zaradi bolezni je dobila dopust učiteljica v Višnji gori Pavla Tomšič, na njeno mesto

pride kot supletinja absolvirana učiteljska kandidatinja **Hermina Breindl**. Za suplentko v Toplicah-Zagorje je imenovana **Lavra Schüller**. Za provizorično učiteljico na Koroški Beli je imenovana **Frančiška Bedenk**.

(Štajersko:) Za nadučitelja na novoustanovljeni šoli v Vel. Pirešici je imenovan dosedanji nadučitelj v Zgor. Ponikvi **Ivan Koderman**, za stalno učiteljico pa **Ana Hrovatin** istotako iz Zgor. Ponikve. Stalni učitelji oziroma učiteljice so nadalje postali: v Frankolovem dosedanji ondotni suplent **Anton Strigl**, v Velenju **Helena Dolenc** iz Rečice, v Šoštanju **Emilija Jurkovič** iz Smarja pri Jelšah, pri Sv. Marijeti na Pesnici pa ondotna začasna učiteljica **Ernestina Neubauer**. Za nadučitelja sta imenovana v Zagorju ondotni stalni učitelj **Ivan Lovše**, pri Sv. Antonu pa definitivni učitelj v Dobrni **Ljudevit Potočnik**. Za definitivnega učitelja je imenovan pri Sv. Miklavžu nad Laškimi provizorični učitelj pri Sv. Lovrencu na Dravskem polju **Simon Petrovič**, za definitivno učiteljico v Artičah pa provizorična učiteljica istotam **Emilija Knapič**. Za učiteljico ženskih ročnih del pri Sv. Marijeti in Sv. Miklavžu nad Laškimi je imenovana neaktivna učiteljica v Hrastniku **Josipina**

Kavšek. Stalni učitelj pri Sv. Urbanu pri Ptujih **Franc Fink** je imenovan okrajnim pomožnim učiteljem za okraj Maribor-okolica. Stalna učiteljica v Teharjih **Barbara Zupanek** je stopila v začasni pokoj.

Razpis učiteljskih služb: Na enorazrednici pri Sv. Gregoriju mesto učitelja-voditelja. Prošnje c. kr. okr. šol. svetu v Kočevje do 19. jan. 1909.

Na enorazrednicah v Pečalah in v Št. Gotardu službi učitelja-voditelja. Rok za vlaganje prošnja do 25. januarja. C. kr. okr. šol. svet v Kamniku.

Na dvorazredni šoli v Banjaloki se bo oddala služba nadučitelja. Prosto stanovanje. Prošnje se sprejemajo do 15. svečana. C. kr. okr. šol. svet v Kočevju.

V šolskem okraju ljubljanske okolice je stalno oddati naslednja učna mesta z zakonitimi prejemki:

1. učno mesto na štirirazredni ljudski šoli na Studencu-Igu, v prvi vrsti za moško učno moč;
2. učno mesto na trirazredni ljudski šoli v Hrušici;
3. učno mesto na trirazredni ljudski šoli v Sostrem;
4. učno in voditeljsko mesto na enorazredni ljudski šoli v Rakitni. Rok do 25. januarja 1909.

VZGOJNI UTRINKI.

Resen klic škofov v Nemčiji. Za advent so izdali vsi nemški škofje skupni pastirski list, ki v njem svare vernike pred rastočo nenravnostjo, opozarjajo na nevarnosti in kličejo na pomoč osobito starše, vzgojitelje ter vse, ki se ukvarjajo z mladino.

Zanimiv se nam zdi osobito oddelek, v katerem se obsoja ona vrsta modernistov, ki so se toliko ogrevali za zgodnji pouk mladine v spolnih rečeh.

»Ne verujte tistim,« tako beremo, »ki trdijo, da je treba mladino poučiti dosti zgodaj o spolnih zadevah in ki smatrajo ta pouk kot prvi pogoj vsake vzgoje. Ne verjemite jim; krivi proroki

so. Pač utegne pomirjevalno in blagodejno vplivati v bolj godni dobi svareče pojasnilo staršev, duhovnika ali zdravnika. S samo razlago pa še ni nič doseženega, prezgodnji pouk pa lahko vse izkazi. Prva in najpotrebnejša obramba nedolžnosti je vsekako нравna rahločutnost, sveta sramežljivost, ki jo je Bog sam odločil za varuhinjo nedolžnosti. To sramežljivost vzbujujte in gojite od mladih nog pri svojih otrocih. Pojasnajte jim takoj, ko se zavedajo pameti, da so božji otroci, da jih vselej in povsod zasleduje božje oko. Zasajaite v nežna srca strah božji; ta jih bo varoval tudi ob času, ko niso v navzočnosti

roditeljev. Utrdite in okrepite voljo otrok iz mladega s tem, da jih privadite dela in pokorščine, ostroži do sebe, samopremagovanja in samozatajevanja, pa tudi spoštovanja do svoje duše in do telesa, ki je tempelj Sv. Duha. Nevarno za nedolžnost otrok pa je mehkuženje v katerikoli obliki. Prav posebno priporočamo vsakdanjo redno molitev in večkratno prejetje sv. zakramentov. To je staro in večno vplivno varstvo zoper nenravne nevarnosti v otroški dobi. Najboljše sredstvo pa je in ostane temeljita krščanska vzgoja, združena z milobo in resnobo, z ljubeznijo in strogostjo, ki zajema najboljšo moč, najkrepkejše nagibe iz sv. vere.

Znamenit kongres. V dneh od 25. do 29. septembra je bil na vseučilišču v Londonu kongres za reformo npravne vzgoje, ki so ga obiskali zastopniki raznovrstnih držav in različnega verskega naziranja. Sodeči po mnenju zastopnikov, bi karakterizirali stališče narodov napram morali in veri takole: Angleška, Amerika, Japonska in Švica zahtevajo po večini svojih zastopnikov s katoličani in pozitivnimi protestanti — bolj ali manj tesno zvezo med vero in moralo; Francija in nemško društvo za eti-

ško vzgojo pa zahtevata brezversko moralno v šoli.

Velevažne so besede, ki jih je izustil priznani pedagog F. W. Foerster: »Rado se pozabi, da moč za dobra dela izvira edinole iz vere, v tem, ko še tako krepko utemeljenje morale ne da zadostne moči, da bi kdo postal dober.«

Z izidom kongresa smo katoličani lahko zadovoljni; vendar pa treba še vedno vztrajnega dela, da se bo zgorajšnje vprašanje reševalo v katoliškem smislu.

Pametna naredba. Ministrstvo za nauk in bogočastje je dalo policijski oblasti na Virtemberškem navodilo, naj zabranjuje z vsó silo, da se ne bode širila med mladino takozvana detektivna literatura; enako naj se zabranijo kinematografske predstave, ki imajo silno nevarne posledice za mladino, zlasti če se predočujejo nemoralni prizori.

Tudi pri nas se je že drezalo, naj bi najvišja šolska oblast kaj ukrenila ozir kinematografskih predstav, ki jih obiskujejo naši učenci; bilo bi pač potrebno, da se take zadeve rešijo najkrajšim potom.

RAZNOTEROSTI.

Podružnica »Slomškove zveze« v Idriji je imela letošnji občni zbor dne 19. novembra v Idriji. Dohodkov v minulom društvenem letu je bilo 84 K 49 vin., stroškov pa 76 K 37 vin. V odbor so bili izvoljeni vsi dosedanji odborniki. Poleg običajnih točk je bilo na sporedu tudi predavanje učiteljice gđe. M. Jurjevčičeve o »Stanovski izobrazbi ženskega naraščaja«. Vestno sestavljeno poročilo je vsem ugajalo, radi tega smo je objavili v celoti. Pri slučajnosti se je z ozirom na »Prošnjo«, objavljeno v 11. številki »Slovenskega Učitelja«, sklenilo predlagati, da se »Slomškova zveza« zavzame za primerno ureditev učnih načrtov, ki bodo ustrezali potrebam kmečkenga stanu, ker si bo ljudska šola s tem najbolj pridobila naklonjenost kmetskega prebivalstva. Zadnja deželna učiteljska konferenca je imela nalogo

učne načrte predelati; toda učiteljstvo jo je razbilo meneč, da si bo s tem kdove koliko koristilo; žalibog, da je bil omenjeni štrajk za učiteljstvo brezkoristen, pač pa je ljudski šoli mnogo škodoval, ker imamo prav zaraditega še vedno stare učne načrte, ki se prav nič ali pa premalo ozirajo na potrebe raznih stanov kranjskega prebivalstva.

Občni zbor podružnice soglašá tudi s spomenico, ki jo je poslalo »Društvo slovenskih katehetov« c. kr. deželnemu šolskemu svétu, v kateri se najvišja šolska oblast prosi, naj ukrene vse potrebno, da se v Ljubljani osnuje pomožni razred, oziroma zavod za duševno zaostale otroke iz Ljubljane in z dežele.

Nova pomožna šola je bila .1. novembra t. l. otvorjena v Kladnu na Češkem. Kladno je poleg Prage prvo češko mesto, ki skrbi za vzgojo slaboum-

nih otrok. Šolo je mesto Kladno osnovalo popolnoma na svoje stroške brez kakršnekoli pomoči od deželnega odbora ali od države.

Štiri kronce stane na leto naš list »Slovenski Učitelj«. Naznanjamo torej vsem onim gg., ki so in še pošiljajo 5 K, da smo vselej zapisali celo vsoto na dobro listovi blagajni; če bi kdo izmed cenjenih odjemalcev s tem ne bil zadovoljen, naj blagovoli naznaniti, da se mu preplačilo zaračuni za bodoče leto.

Kdor pristopi v »Slomškovo zvezo«, naj se prijavi tajniku g. nadučitelju J. Štrukliu v Dobrepoljah; blagajničarka je učiteljica gdčna. Apolonija Fatur v Mošnjah.

Tohu-vabolu. Kakor gobe po dežju, tako rastejo in nastajajo razne zmote in krive vere zlasti v Ameriki, ki je v marsičem kuriozna, istotako pa tudi v verskem oziru. V »Pismu iz Amerike«, ki je bil priobčen v božični številki »Slovenca« beremo tudi to-le: »Verskih struj je na stotine. Blatijo se med seboj in grde, da je res žalostno. Vsi zastopniki krivih ver in zmot pa so edini v tem, da sovražijo katoliško Cerkev. Poizkušali so že večkrat, da bi se na kak način zedinili, toda vsi poizkusi so se doslej izjalovili. Tak kongres, ki ima namen združiti vsa »kristjanska« veroizpovedanja, bo zboroval v bližnji bodočnosti v Filadelfiji. Zediniti hočejo praktično (?) in javno (?), ne pa bistveno vse, kar še veruje v Kristusa. V čem torej naj bo to zedinjenje, če ne v bistvu, v nauku?! Katoliška Cerkev je trajna in edina po celem svetu, ker jo združuje neizpremenljivi nauk Kristusov, ker ima povsod iste zakramente, iste pomočke milosti. — Čudno res! Grešni svet kopiči zmoto na zmoto, izmišljuje si nove verske oblike, — resnice, ki je ena in edina, pa ne mara in noče priznati. Treba je pač milosti!

Učiteljske plače v Avstriji. Dva najnovejša zakona. I. Istra: Zakon z dne 5. jun. 1908. Vse učiteljstvo je razdeljeno v štiri kategorije: nadučitelje, voditelje, učitelje in podučitelje. Učitelji enorazrednic se imenujejo voditelji. Ozir plače se dele učitelji v tri kategorije: I. 1920 kron, II. 1680 kron, III. 1440 kron; defi-

nitivni podučitelji dobe 1200 K. Plača meščanskih učiteljev je v vsaki kategoriji za 360 K večja.

Provizorično učiteljstvo s spričevalom zrelosti, dobi letno 960 K, s spričevalom sposobnosti pa 1200 K. Učiteljicam so odmerjene plače z 80% rednih dohodkov.

Vodstvena opravilnina se ravna po številu učiteljev. Na šolah z 1—2 učit. 180 K, s 3—4 učit. 300 K, s 5—6 učit. 420 K; najvišja opravilnina za učitelje 600 K, za učiteljice 480 K. Vse učiteljstvo, provizorično in definitivno, dobi šest kvinkvenij: provizorično à 120 K, definitivno à 180 K, ki se računajo od dneva sposobnostne preskušnje. Tudi so Istrani deležni osebnih doklad, ki znašajo, oziraje se na kraje, à 360 K, 240 K, 180 K in 120 K..

Vse učiteljstvo dobi stanovanje ali pa stanarino. Stanovanje voditeljev mora obstajati najmanj iz treh sob s kabinetom in drugimi potrebnimi lokali. Tudi vse ostalo učiteljstvo je opravičeno do stanovanja dveh sob, kabineta in pritliklin. Če nimajo stanovanja, dobe stanarino, in sicer nadučitelji: 720 K, 600 K, 540 K; učitelji: 600 K, 540 K, 480 K, 360 K, 300 K, 240 K. Stanarina se ravna po krajih. Pa tudi provizorično učiteljstvo dobi stanarine 180 do 240 kron. Najvišja plača znaša 4800 kron! Istri poklon!

Otroška beda v Berlinu. Zdravniško poročilo za leto 1907, kaže, da je izmed 35.841 novovstopivših, šoloobveznih otrok bilo zavrnjenih 1469, in sicer: 1139 radi občne telesne slabosti, 158 radi bezgavk, 172 radi jetike. Okrog 2000 so jih pa izročili strogemu opazovanju radi znakov zgoraj omenjenih bolezn.

Podobna beda vlada tudi po drugih večjih mestih, in vendar vse tišči v zadržani mestna zidovja, kjer poleg drugih nevarnosti glojajo čvrsto zdravje po deželi manj znane in manj običajne bolezni.

Verska šola na Ruskem. Dne 16. oktobra se je v Moskvi odprla prva šola novega društva »za versko-nravno in patrijotično vzgojo otrok«. V šolskih prostorih je opravil škof Anastazij službo božjo z asistenco arhimandrita Nikedema in Vostorgova med petjem sinodalnega cerkvenega zbora. Po službi božji je imel škof Anastazij nagovor na

otroke, katerih se je vpisalo v šolo celih 38, ter je dal vsakemu izmed njih Sv. pismo. Šola je izvrstno preskrbljena z vsemi učnimi sredstvi. Toda, dokler se ruska cerkev ne oprostí policijskega je-robstva, ne bo imela uspeha s takimi po-skušnjami.

Katoliška univerza v Madridu. Dne 1. novembra je bila blagoslovljena in iz-ročena svojemu namenu katoliška uni-verza v Madridu. Pravi ustanovitelj te visoke šole je ondotni škof Jožef Marija Salvador y Barrera, ki je bil povzročitelj vsučiliškega odbora, kateremu so pripadale najveljavneje osebe madridske aristokracije. Predsedništvo je vodil večkratni milijonar marki de Camillas. Na vsučilišču so ustanovili dve stolici za višje bogoslovne in modroslovne študije. Druge stroke so sledeče: Socialna

in politiška znanost; morala in naravno pravo; socialna ekonomija; zgodovina civilizacije; špansko socialno postavo-dajalstvo; kanonično pravo in španski konkordati; finančna veda; zgodovina španskega javnega prava; sodobni med-narodni problemi; agrikulturna komer-cijalna in industrijalna politika; javna upravna politika; sociologija.

Prebivalstvo Avstrije l. 1907. Nižje Avstrijsko 3,401.574, Zgornje Avstrijsko 853.821, Solnograško 209.004, Štajersko 1,415.620, Koroško 374.923, Kranjsko 518.856, Trst z okolico 196.952, Goriško in Gradiščansko 244.487, Istra 369.464, Tirolsko 893.797, Predarlško 139.951, Češko 6,610.594, Moravsko 2,553.405, Šlezija 736.996, Galicija 7,817.005, Buko-vina 783.252, Dalmacija 625.948; skupaj torej 27,725.749 oseb.

SLOVSTVO IN GLASBA.

Srednji katoliški katehizem za II. razred podijeljenih, te za III. i IV. raz-red nepodijeljenih škola. V Zagrebu pri-rejajo nov katekizem. Prve odtise nam je poslal sestavitelj in urednik »Katehet-ske knjižnice« prof Heffler v pregled. Knjiga je setavljena provizorično: na eni strani je tisk, na drugi prazen pro-stor za beležke, opombe in izpremembe, ki jih nasvetujejo posamezni vero-učitelji, ocenjevalci in pregledovalci. Katekizem ima tri glavne dele:

I. Istine, koje treba da svatko vje-rnje.

II. Zapovedi, koje treba da svatko drži.

III. Sredstva, kojima dobivamo mi-losti.

Dodatek: O spovedi, o zakramentu sv. Reš. Telesa in sv. maši nekoliko ob-širneje.

Ni dvoma, da bo novi katekizem po vpoštevanju vseh nasvetov, ki jih bodo pripomnili presojevalci, zelo uporaben. S to knjižico bo storjen nov, važen ko-rak v katehetski stroki. Vrline označe-nega katekizma: Kratka, umljiva vpra-sanja, točni, preprosti in jasni odgovori. Definicij jako malo, in še te kolikormoč

kratke. Tvarina po možnosti skrajšana. Razdelitev primerna, ustrezajoča zahte-vam psihološke metode, omenjam n. pr nauk o veri, o sv. zakramentih.

Upamo, da bo izpopolnjena in dovr-šena knjiga kmalu zagledala beli dan.
—ž.

A. Medved: Poezije. II. del. Ko je izšel prvi zvezek našega globokomiselnega pesnika, ga je občinstvo sprejelo z zadovoljstvom in veseljem. Kritika je bila polna laskavega priznanja. »Leonova družba« je priredila poseben Medvedov večer s predavanjem in razgovo-rom o pesnikovih proizvodih. Poudar-jala se je posebna individualnost pesni-kova, ki ne posnema nikogar, ki se ne vdaja tujim vplivom. Medved je klasik po misli in obliki, to dokazuje tudi drugi zvezek njegovih poezij. Njegovi umo-tvori se odlikujejo po globoki modrosti, po krepkem, jedrnatem jeziku, po dovr-šeni obliki. Lepa knjiga ima trajno vred-nost ter zagotavlja našemu odličnemu pesniku častno ime med poeti. Knjiga II. se tudi bere veliko bolj gladko in z večjo lahkoto nego prvi zvezek, zato se bo brez dvoma še bolj razširila med slovenskim občinstvom. »Katoliška Bu-kvarna«, ki je knjigo založila, ji je oskr-

bela tudi krasno, moderno opravo in vnanjost. Cena broširani knjigi K 4.—
»Katoliška Bukvarna« nam je poslala na ogled:

Bled nekdanj in sedaj. Vendar enkrat, smo vzkliknili, ko smo dobili v roke lično, s 36 slikami opremljeno knjižico, v kateri popisuje prefekt Fr. Kimovec v čistem in jedrnatem jeziku zgodovino Bleda, otoka in božje poti, — blejsko zdravilišče in letovišče. Knjiga je zelo lepa in ima trajno vrednost. Založila jo je jezerska cerkev.

Andrej Hofer, tirolski junak. Ljudska igra v 5. dejanjih s predgovorom in sklepno sliko. Poslovenil F. Rihar. Cena 80 vin. V Ljubljani 1909.

Zbirka prostih spisnih nalog učencev krškega in litijskega okraja. Uredil I. Magerl, strokovni učitelj na meščanski šoli v Krškem. Cena 1 K. 1909.

Novejši način pri spisnem pouku se je že dokaj udomačil; kakor razvidno, dosega tudi lepe praktične uspehe, ker na ta način mladina intenzivneje in z večjim zanimanjem sodeluje. Omenjena zbirka, ki je v slovenskem jeziku prva te vrste, bo zanimala vsakogar, osobito seveda vse šolnike.

Zbirka ljudskih iger. Na ogled smo dobili 7. in 8. snopič v skupnem sešitku, ki obsega na 328 straneh šest prav lepih iger, tri samo za moške, tri samo za ženske vloge. — 9. snopič. Cena 80 vin. Ljubljana 1909. Vsebina: Na Betlehemskih poljanah. — Kazen ne izostane. — Očetova kletev. — Čašica kave.

V zalogi tiskarne **»Družbe sv. Mohorja«** v Celovcu je izšel molitvenik: **»Vir življenja in svetosti«**. Obširnejša izdaja molitvenika **»Presv. Srce Jezusovo«**. Snisal o. J. Pristov. Cena mehko vezanemu iztisu 2 K, v usnje vezan z zlato obrezo 3 K 20 v, v platno vezan

z rdečo obrezo 2 K 60 v, za družnike 60 v ceneje, po pošti 40 v več.

Spillmannove povesti XIV. in XV. zvezek imata naslov **»Angelj sužnjev«** in **»Prisega huronskega glavarja«**. Obe povesti sta prav mični. Priporočamo. — Zbirka ljudskih iger, kakor tudi Spillmannove povesti se naračajo v **»Katoliški Bukvarni«** v Ljubljani.

Džungla. (The Jungle Book.) Angleški spisal Rudyard Kipling. Prevedel Fr. K. — V Ljubljani 1908. Založil Lavoslav Schwentner. — Pisatelj popisuje življenje živalij v indijskih džunglah, in sicer v obliki povesti, v kateri nastopajo govoreče živali. Tiger (Širkan) napade drvarjevo družino. A napad mu izpodleti. Celo najmanjši sinček, še dojenec, mu uide v volčji brlog. Volkovi mu dajo ime Mavgli. Otrok raste med volčjimi bratci. Pridobi si tudi več prijateljev med drugimi zvermi. Nekega dne ga ukradejo opice. Iz tega neprijetnega ujetništva ga pa rešijo medved, panter in skalni piton. Tiger naščuva nato celo volčje krdelo na dečka, ki se pa reši sovražnikov z ognjem. Ker mu ni več obstanka v džungli, gre med ljudi. Te se nauči človeške govorice in goni bivole na pašo. Z njihovo pomočjo umori nekega dne tigra. Vaški lovec Baldio ga nato razglasi za čarovnika. Vaščani ga zapode in Mavgli se vrne med volkove in je lovil z njimi svobodno po brezkončni džungli, dokler ni dorastel.

Knjiga se gladko bere, tuintam je skoraj zanimiva. A mladini ne bo posebno ugajala. Mali bravci bodo vsled zanimanja za Mavglijevo usodo pregledali vso lenoto džungle in bodo položili razočarani knjigo iz rok, ker jim pisatelj ne pove, kaj je Mavgli storil, ko je »dorastel moža«. Ako je hotel pisatelj popisati življenje po indijskih pragozdih, bi bil gotovo boljše storil, ako bi si bil izbral onre, v katerem popisuje Julius Verne. — Knjiga je jako lična. Krasi jo tudi več lepih slik.

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. Rokopisi učiteljske stroke naj se pošiljajo c. kr. učitelju Jož. Novaku, Idrinja; rokopisi za **»Katehetski vestnik«** pa katehetu A. Čadežu, Semeniške ulice 2 v Ljubljani. Naročnino in reklamacije sprejema: Uredništvo **»Slovenskega Učitelja«** v Ljubljani

Urednika: **J. Novak** in **A. Čadež**. Tiska Kat. Tiskarna. Obl. odgovoren: Iv. Rakovec.

